

DEN HORN – NEDERLANDS HERVORMDE KERK

De kerk van Den Horn (1682), is de opvolger van een verdwenen 14e-eeuwse kerk in het nabijgelegen Lagemeeden. Deze parochiekerk genoot in de middeleeuwen enige faam omdat ze zich kon beroemen op het bezit van een arm van de heilige Margaretha, die vervolgens bij de overgang naar het protestantisme natuurlijk spoorloos verdween. De kerk van Lagemeeden was in de negentiende eeuw ernstig in verval geraakt, zodat afbraak onvermijdelijk was. Ter plaatse resteert nog slechts een over een smal pad bereikbaar kerkhof.

Sinds 1981 zijn er geen diensten meer gehouden in de kerk. Toen in 2009 werd besloten tot restauratie, schreef iemand op een briefje: 'Zo kerkje, ga maar lekker uitrusten en laat je maar mooi maken.' In 2011 werd het gebouw overgedragen aan de Stichting Oude Groninger Kerken. Het fungeert nu als cultureel centrum voor exposities en concerten.

Bouwgeschiedenis

Dat zuinigheid bij de bouw van de nieuwe kerk in Den Horn voorop stond, blijkt onder meer uit het hergebruik van afbraaksteen uit de middeleeuwse voorgangerkerk. De nieuwe kerk werd ontworpen door architect W.K. Dusseldorp in een sobere stijl met neoklassieke elementen. De eclectische façade is opgebouwd in diverse stijlen en heeft de vorm van een symmetrische klokgevel. De al rustico (in blokken verspringende) gemetselde hoekpilasters zijn bekroond met gietijzeren vazen. De gevel eindigt in een klassiek fronton met daarboven een vierkante dakruiter met gietijzeren hekwerken in neogotische stijl in de openingen.

In de negentiende eeuw stond de kerkbouw lange tijd onder toezicht van het Ministerie van Waterstaat. In het geval van de Dusseldorps was dat een familiezaak, want de vader van de architect, G. Dusseldorp, was waterstaatsingenieur. Zoon Willem Kornelis ontwierp ook de hervormde kerk van Onderdendam en de r.k. Sint-Jozefkerk van Zuidhorn.

Stemming

Rondom de bouw van de nieuwe kerk ontstond grote beroering in Den Horn en de omliggende dorpen. Sommige leden van het kerkbestuur wensten een kerk in de dorpskern, die zich in de loop der eeuwen steeds verder naar het oosten had verplaatst. Anderen wilden de nieuwe kerk buiten het dorp oprichten op een plaats die meer centraal in de streekgemeente lag, bij de Kerktijl. Omdat de pastorie in Oostwold stond, gingen er ook stemmen op om daar een nieuwe kerk te bouwen. Een ander twistpunt was de vraag of de klok uit de klokkenstoel op het kerkhof in Lagemeeden ook moest meeverhuizen. Als dit zou gebeuren, kon men daar bij begrafenissen niet meer luiden. Om uit de ontstane patstelling te raken mochten de gemeenteraadsleden stemmen over de plaats voor de nieuwe kerk. Tijdens de gespannen verkiezingsavond ontstond grote onrust toen een van de laatkomers toch nog aan de stemming mocht deelnemen. De locatie bij de Kerktijl won met een krappe overwinning van 15 stemmen, tegen 14 stemmen voor de dorpskern. Protesten van de verliezers mochten niet baten. Zij vreesden onder meer voor geloofsafvalligheid en het in de kaart spelen van afgescheidenen en doopsgezinden. Zo drukt de eenzame kerk tot op de dag van vandaag uit dat ze er niet alleen staat voor Den Horn, maar ook voor de omliggende streek.

Interieur

Het ingetogen interieur, waarin de kleuren wit, rood en blauwgroen domineren, is grotendeels in originele staat bewaard gebleven. Een orgel ontbreekt; op de galerij boven de ingang staan zitbanken. De banken in de kerkzaal, waarvan een deel is versierd met gietijzeren knoppen, zijn afkomstig van de voorgangerkerk in Lagemeeden. De zeskantige preekstoel hangt centraal tegen de noordwand en aan weerszijden staat een

sierlijke ouderlingenbank met gietijzeren decoraties. Tot de inventaris behoren onder meer een 17e-
eeuwse avondmaalstafel en een gietijzeren stander met een messing doopschaal.

© Gebaseerd op tekst van Justin Kroese (ODE: 50-jarig jubileum van SOGK 2019), aangevuld met informatie van Peter Hoffer.

SOGK ©2020